

Quomodo deus habet in se esse: viue
re: sentire et intelligere.

Titulus. viij.

Et quod ipse a nullo recipit ista. quod ni
hil est supra ipsum a quo recipit ista. sed
habet omnia ista sine mensura et sine
termino et sine limitatiōe. Quia deus limi
tasset vel mēsurasset sibi: cum a nullo haber
et: nec etiā ipsemet sibi mēsurauit. quia ipse
met non dedit sibi esse nec viuere nec senti
re. etiam quod tūc aliqñ ea non habuisset: et sic
aliqñ non fuisset. Ergo quoniam non erat quod po
terat sibi ipse dare vel alijs. Igitur ista non
sunt sibi data: nec ab alijs: nec a seipso. et
tūc hz ea. sed ab eterno et sine principio habz
a seipso. sed nihil recipit: nec ista sunt recepta
in eo nec data: et tūc hz sunt in eo realiter
et verissime. sequitur quod sunt in eo sine mēsu
ra et sine termino. Quare cōcludit quod suū
esse est infinitū: immēsuratū et sine termi
no. et similiter suū viuere: suū sentire: su
um intelligere etc.

Hic tractatur de his quattuor gradi
bus que sunt in deo. et ostendit qualiter
conueniunt et comparant adinuicem. Et
primo ostendit quod esse est principium: radix et
fundamentum omnium aliorum.

Titulus. ix.

Et quod nos videmus per experientiam
quod esse potest inueniri sine viuere: si
ne sentire et sine intelligere: ut in
rebus huiusmodi gradus: sed non e converso. sine
esse enim non potest inueniri viuere: neque etiam
sentire sine esse: neque intelligere sine. quia
omne quod viuere: est. sed non e converso. et omne
quod intelligit sentit. et non e converso. ipsum esse
enim separatim potest repiri sine alijs: sed alia non
possunt inueniri sine esse. Sequitur ergo quod omnia
alia sustentantur et fundantur in ipso esse. Et
ergo esse est principium: radix atque fundamen
tum omnium aliorum: et omnia portat. et ipsum esse a nul
lo portat neque sustinet neque fundat.

Quod in deo idem sunt viuere: sentire: in
telligere: et omnia alia idem sunt quod ipsum esse
et idem met esse.

Li. viij.

Titulus. x.

Et quia omnia ista sunt in deo ut per
batum est. sed esse in deo erit principium
um: radix: et fundamentum aliorum. et

et ipse a nullo recipit esse. nec per se viuere
re: sentire nec intelligere. Ergo sequitur quod
uiuere in ipso non est receptum in ipso esse: neque
sentire in ipso viuere: nec intelligere seu li
ber arbitrium in ipso sentire. et sic de alijs
Quare sequitur quod viuere non est coniunctum cum
esse. nec sentire cum viuere: nec intelligere
cum alijs. nec in eo est aliqua coniunctio ipsorum.
Quia deus coniunxisset ea simul. deus adiunxisset
vnum alteri: cum nullus sit ante ipsum: nec supra
ipsum. quoniam si in eo esset aliqua coniunctio: tunc ab se
fallo esset factus. et sic cum alijs fecisset et con
iunxisset vnum alteri: et sic aliqñ non fuisset
nec etiā sibi met coniunxisset. quod tunc non esset
sime simplex. quod coniunctio opponit simpli
citati: cum fiat inter diuersa. Sed cum verissi
me sint in eo: quod alijs dedit. sequitur necessa
rio quod in deo esse viuere: sentire et intelligere
non sunt coniuncta. sed in ipso deo viuere est idem quod
esse. et sentire idem quod esse. et intelligere idem quod
esse. sed omnia idem sunt quod esse. et quicquid est in ipso
idem quod esse. sed omnia idem sunt quod esse. quod esse est princi
pium et fundamentum. sed in deo nostro idem est esse
quod viuere. idem esse quod sentire. idem esse quod intelli
gere. et sic de alijs. et esse est omnia. et omnia sunt
ipsamet esse. alia in ipso esse est aliqua coniunctio et
diuersa: quod est impossibile.

Quod esse est radicale fundamentum et regula
ad probandum et cognoscendum omnia alia de
deo. et quod quale est suum esse: talia sunt omnia:
et quod omnia conueniunt ei per esse.

Titulus. xi.

Et quod esse est primum. et in deo omnia
alia sunt idem quod esse. Ergo sequitur quod
quicquid dicitur de deo: dicitur de omnibus alijs.
et quicquid attribuitur ipsi esse: attribuitur omnibus alijs
et eo modo quod esse se habet in deo: eodem modo se
habent viuere: sentire: intelligere: velle et nol
le. et quod esse est primum. omnia conueniunt ei per suum esse.
Sed si volumus cognoscere quale est suum viuere:
suum sentire: suum intelligere: suum velle et alia
non oportet nisi videre quale est suum esse. sed totum
fundamentum est in esse. et tales conditiones quales
habet suum esse: tales habent omnia alia: et per ipsum esse est talis
quod per medium probantur omnia alia. Ecce habet
mus vnum fundamentum radicabile ad scien
dum et ad cognoscendum omnia de deo no
stro. cognito ergo ipso esse: omnia manife
sta videbuntur nobis. Ecce ergo breuissi
simam doctrinam. cognoscam quod igitur ipsum

esse si volumus alia cognoscere. et videamus proprietates ipsius esse.

De conditionibus et proprietatibus: et etiam de doctrina ipsius esse.

Titulus. xij.

Quia ergo ipsum esse est ianua et principium ad intrandum in omnia alia. Ideo queramus conditiones ipsius esse. unde quia esse dei non est receptum per ipsum deum. nec datur: nec communicatum similiter ab aliquo. sequitur quod in suo esse nulla est pluralitas nec multitudo: nec intelligi potest: nec aliqua coniunctio est in suo esse duorum vel plurium. quia quis coniunxisset ea: cum a nullo receperit esse: nec ipsemet dedit sibi suum esse. Ergo suum esse scilicet dei nullam habet pluralitatem: nullam diversitatem: nullam compositionem: sed habet omnimodam et summam unitatem indivisibilem et simplicitatem: carens omnino partibus. ac per hoc ipsum esse dei est summe unum: summe indivisibile et simpliciter. et per consequens purissimum: nihil habens secum mixtum. Preterea sequitur quod deus est suummet esse. eo quod suum esse est simplicissimum. et quia a nullo recipit esse. et ideo de se habet suum esse: et est ipsummet esse: et totum esse: et nulla alia res est suum esse. quia omnis alia res recipit ab ipso suo esse. et per consequens habet non esse de se quia omne quod de se non habet esse: de se habet non esse. et hoc ideo. quia inter esse et non esse non est dare medium. Ergo nulla alia res est suum esse. sed magis dicitur de se non esse et nihil. Igitur in omni alia re possumus intelligere esse et non esse. non esse de seipsa: esse autem habet ab alio. In deo autem non possumus intelligere non esse. quia de se habet esse: et nullo modo non esse. Et ideo dominus alia res dicitur habere esse: sed non est suum esse. sed deus habet esse: et est suum esse. Sed improprie dicitur habere esse. quia est suum esse. Colligamus iam probata de ipso esse. unde dei esse non est ab alio receptum: et est simplicissimum: et est ipsummet deus. et deus est ipsummet esse. Et inde ergo sequitur: quod esse dei est infinite elongatum a non esse et ab ipso nihil. unde quia deus est ipsum esse: et est suum esse: et non ab alio acceptus. suum esse non venit a non esse: nec de nihilo: nec

ab aliquo. sed est totaliter primum. quia si esse non esset primum: tunc non esset et nihil esset primum. et tunc ipsum esse nunquam posset existere. quia nunquam non esset et nihil de se: non potuissent fecisse esse. Ergo necessario ipsum esse est principium totaliter. ergo ipsum suum totaliter non esse et ipsum nihil. Et ideo ipsum non esse et nihil nullo modo possunt aliquid in ipso deo esse: nec possunt ipsum destruere nec diminuire. Et per consequens ipsum esse quod est deus non potest non esse. Ideo semper necesse est esse: et impossibile est non esse. Et per consequens nunquam deficiens: nunquam incipiens. Sed est eternum sine principio et sine fine. Ulterius quia ipsum esse cum sit primum: fugat totaliter ipsum non esse. sequitur quod ipsum esse quod est deus est infinitum: interminatum: non limitatum: non clausum. quia esse non potest restringi nisi per non esse quod est suum oppositum. Et quia nullum non esse potest esse in ipso esse. sequitur quod esse se extendit in infinitum. Et per consequens ipsum esse quod est ipsummet deus: habet in se quicquid pertinet ad esse. Et ideo omnes modos et gradus essendi. et infinitos modos et gradus essendi habet. sicut si esset in finitum in quantitate: ut infinita magnitudo complecteretur et comprehenderet omnes gradus et modos quantitates. ut et si esset in finitum numero: infinitos numeros complecteretur: et infinitos modos et gradus numerorum comprehenderet. Ita infinitum esse habet infinitos modos et gradus essendi: et etiam fugat a se infinitos modos et gradus non essendi: et infinita non esse. et quicquid pertinet ad non esse. Quare sequitur: quod ad nihil est in potentia: et nihil potest recipere: cum nulla additio ei posset fieri. quia nullum esse ei deficit. quia tunc in ipso esset aliquid nullum esse: et deficeret ei aliquid esse. nam non esset adhuc quod posset esse: et adderet ei aliquid. Ideo necesse est quod sit semper actu quicquid potest esse. Et exinde sequitur: quod est actualissimum et completissimum et perfectissimum maximum. Et quia in infinitum elongata non esse. ideo est immutabilissimum. quia si mutaret: haberet aliquid non esse. scilicet ante mutationem loci ad quem: et post mutationem loci a quo: sed semper permanet id quod est sine omnium mutatione: nec decurrit de uno in aliud.

Esse dei est infinitum.

Esse dei non est in potentia.

Esse dei est immutabile

ergo nō habet preteritū esse: nec futurū esse: sed tñ eē pñs: id est nihil esse noui ac/ q̄rere potest: nec potest aliqd qd̄ habet p/ dere. Item q̄a deus est esse infinitum nō terminatū. ideo est fons et mare infinituz essendi infinitū sine mēsurā: sine termino sine fundo. **C**ōcludamus et colligamus illa que dicta sunt de ip̄o eē qd̄ ē de^o. **D**i/ camus ergo q̄ eē dei nō est acceptum ab aliquo. et ideo primū totaliter simplicissi/ mum: fugans totaliter ip̄m nō eē et nihil in infinitū elongatū ab eo. **E**t ideo infini/ tissimū actu actualissimū cōpletissimū immutabilissimū et eternū. **E**t om̄ia ista p̄bant p̄ vnum fundamentū.

Regula et doctrina ad p̄bandum om/ nia de esse.

Titulus. xiiij.

Ut aut̄ habeam⁹ regulam et mo/ dum ad p̄bandū om̄ia de ip̄o eē. et sic ordinato modo p̄cedam⁹.

Oportet facere vnum fundamentū et vnā radicem: in quo om̄ia fundent̄. **P**rimum aut̄ fundamentū et prima radix est: q̄ ip̄m esse nō est acceptuz ab aliquo nec a se ip̄o. et ideo est primū esse. **E**t exinde sequitur om̄e qd̄ dictum est de ip̄o. **I**tem ad istud fundamentū scz q̄ esse dei nō est acceptuz et est primū esse. seq̄tur vnum aliud. scz q̄ esse dei in infinitū elongat̄ a nō esse: et ab ip̄o nihil: et fugat totaliter ip̄m non esse.

Per ista duo om̄ia radicaliter p̄bantur et cōcludunt̄. **U**n̄ quia ip̄m esse dei nō ē ac/ ceptū ab aliquo. **I**deo seq̄tur q̄ est totali/ ter primuz. **E**t vlt̄erius seq̄tur q̄ est sim/ plicissimū et sine partibz. **E**t exinde sequi/ tur q̄ eē dei est ip̄met deus. et q̄ deus est ip̄sumet eē. **E**t exinde seq̄tur q̄ elongat̄ in infinitū a nō eē: et fugat totaliter ip̄m nō eē et nihil. et q̄ nō eē et nihil nulluz posse habēt cōtra ip̄m. et exinde tūc cōcludun/ tur om̄ia. **U**n̄ qz ip̄m eē primū qd̄ est de/ us: totaliter fugat ip̄m non eē. **I**deo ip̄m eē qd̄ est ip̄met de^o: nō potest nō eē: nec deficere: sed necesse est eē. ideo eternū. ideo non potest ei fieri additio vel diminutio neqz mutatio. et sic est necessariū: q̄ est p̄fe/ ctissimū et cōpletissimū: habēs oēm ple/ nitudinem essendi. **E**t ideo est fons infi/ nitissimus essendi. quia postq̄s elōgat̄ in

infinitū a nō eē et a nihil: et ip̄m nō eē et ni/ hil i infinitum elōgat̄ur ab eē ip̄o. **E**t q̄a esse primū et eternū. ideo nō esse totaliter fugatum est ab ip̄o eē. et quicqd̄ p̄tinet ad nō eē: elōgat̄ur a deo q̄ est suum eē. et q̄c/ quid p̄tinet ad ip̄m eē: necessario est i co. **I**deo si vis intelligere veritatem certissi/ me: compara semp ip̄m eē ad nō eē. et quic/ quid potest dici vel cogitari qd̄ p̄tinet et ad eē vel ad nō eē. **C**ōiūge autem ista i si/ mul. scz eē dei nō est acceptum. de^o est su/ um eē: et est ip̄m eē: et totaliter fugat ip̄m nō eē. **I**sta tria simul cōiūcta manifestāt om̄ia de ip̄o eē. **E**t quicquid sequitur ad ista: necessario verū est. et quicquid repu/ gnat istis: necessario impossibile est et sal/ sum. vt verbi gratia. si querat̄ si possent es/ se duo talia eē. scz vt dictum est. scz quoz esse nō est acceptum: et sint suum esse: et fu/ gāt totaliter a se nō esse. statim dicitur q̄ nō. q̄a apparet repugnantia. **S**i em̄ sunt duo talia eē. iam ip̄m esse nō fugat totalit̄ ip̄m nō eē. q̄a vnum tale esse quod est de/ us habet nō esse alterius dei. quia nō est ip̄m postq̄s sunt duo diuisa esse. et vnū nō est de altero. quia quodlibet est indiuisibi/ le p̄ se. et sic vnuz deficit alteri: et i quolibz esse infinitum nō eē. quia ita magnum est nō esse. quia nō eē vnus: esset i esse alteri⁹. **E**t quia quilibet habet infinitum esse. iō in quolibet esset infinitum nō esse. et sic i simul esset in vno et eodem infinitum esse et infinitum nō eē: quod est impossibile. **Q**uare sequitur q̄ impossibile ē nisi vnū tale eē vt dictum est. ergo impossibile est nisi vnum deum eē: q̄ est ipsum esse: et est suum esse. et q̄ fugat totaliter ipsum nō eē. **P**reterea si queratur: si i deo sit om̄is for/ titudo: om̄is virtus: om̄is potestas. sta/ tim respondetur q̄ sic. quia deus est ipsuz esse: et in infinitum elongatur a non esse. **E**t ideo necessario in eo est quicquid per/ tinet et cōuenit ad esse. et fugatur ab eo q̄c/ qd̄ p̄tinet ad nō eē. **E**t ideo debilitas: im/ potētia: fragilitas p̄tinet ad nō esse. **E**t for/ titudo: virtus: potestas p̄tinet ad esse. **I**ō debilitas: fragilitas: impotētia i infi/ nitū elōgat̄ ab eo. et fortitudo virt⁹: pote/ stas sūt i finitū i co. **E**t iō eē est fortissimū potentissimum et virtuosissimū elongatū

Esse dei nō est ac ceptum.

Esse dei fugat oē nō eē

Q. solū sit vnus deus

In infinitum ab omni fragilitate: debilitate et impotentia. Item si querat. An i deo sit potentia creandi et faciendi aliquid de nihilo. Jam soluitur ista questio similiter. quia i deo necessario est quicquid magis ptinet ad esse q̄ ad nō esse. Et ideo qz potentia creandi ptinet ad esse. et impotentia ptinet ad nō esse. Ideo necessario in deo est ista potentia. als esset in deo aliud quod nō eē. qd̄ est impossibile.

De duplici eē et de duplici nō eē. sicut de duplici nihil.

Titulus. xiiii.

Ti. xiiii.

Quia dicitur est q̄ eē dei fugat a se omne nō esse. et p̄ cōsequens nullū esse ei deficit. q̄a nullum eē est extra ipm. sicut p̄ cōtrarium dicimus q̄ homo nō habet eē terre nec esse aque: nec eē ignis nec arboris: nec asini: et sic de omnibus alijs. ita q̄ homo habet tot nō eē: q̄ sunt res que remouētur ab eo. q̄a homo nō est asinus. ideo nō habet esse asini. Et q̄a homo nō est lapis. ideo nō habet eē lapidis. Et ideo eē hominis nō fugat totaliter nō esse. sed solum fugat vnum nō esse. Et q̄a eē dei fugat a se omne nō eē. ideo habet necessario omne esse. Et p̄ cōsequēs sequitur q̄ eē dei habet in se eē terre: eē aque: aeris et ignis: et esse omnium quattuor graduum: et omnium q̄ cōtinētur in ipsis gradibus. q̄a nullus esse dei deficit. Et ideo esse dei est vniuersale omnium. Sed tamē duplex est eē terre: aque: ignis et omnium aliorum. Vnum in se et in natura ppria quā videmus. Aliud est in eē dei: qd̄ esse nō videm⁹. Sicut domus habz duplex esse. vnum in ppria natura extra: quod videmus. Aliud in aia artificis: quod non videmus. Res autē q̄ntum ad esse qd̄ habent in ppria natura: hoc eē nō habent in deo. q̄a eē dei non potest eē tale eē. q̄a esse dei nō est ista terra: ista aqua et sic de alijs. Quia esse dei est indiuisibile: immutabile: eternū et. vt p̄batum est. Terra autem et aq̄ et alia elementa sunt mutabilia: diuisibilia: finita. et sic p̄ oppositū sunt. Et p̄ consequēs eē eorum. put sunt in eoz ppria natura nō est in eē dei. Sed cum necesse sit q̄ eē dei sit omne esse. q̄a extra dei esse non potest aliqd̄ eē. Ideo oportet q̄

Duplex esse creature.

Ti. xiiii.

Esse dei est oē eē

sit aliud esse omnium rerum q̄ eē pprium. q̄a necesse est q̄ omnia habeat esse in deo. Istud autē eē: est sicut eē domus in aia artificis. et eē ipsius artificis in aia quod nō semp̄ habuit. Sed est differentia. q̄a artifex recepit eē ipsius rei. q̄a aliquando nō habuit. Sed eē dei nihil potest accipere: nulla additio potest ei fieri. q̄a in eo est infinita simplicitas: nulla coniunctio. Et ideo necesse est: q̄ eē dei ab eterno habeat in se eē omnium rerum. Et necesse est: q̄ eē omnium rerum sit eternū in deo. et necesse est q̄ sit idem cum esse dei. q̄a in esse dei nulla potest fieri pluralitas sed summa simplicitas. Et ideo sunt vnum eē omnia in eē dei: quod est summe vnum. et sic nihil nouum est apud deum: sed omnia sunt ab eterno.

Esse omnium rerum in ppria natura: est etiam in eē dei et in deo.

Titulus. xv.

Et quia eē dei fugat omne nō eē. ideo nullū eē potest eē extra ipm. Et cum creature habeant pprium eē reale distinctū et separatū ab eē dei. ergo illud eē reale non est in deo. Et dicitur dum q̄ eē tale reale rerum omnium necessarium est in deo. Non q̄dem q̄ sit idem eē dei. sed necesse est q̄ veniat ab eē dei. et oriatur ab eē ipsius dei totaliter. Quia esse dei est primum et nō acceptum neqz incipit. et ergo necesse est q̄ omne aliud esse oriatur ab isto esse: et pullulet ab isto eē tā q̄ a radice. Et quia eē dei est indiuisibile summe simplex. ideo tale eē rerum impossibile est q̄ sit decusum: aut sumptum ab eē dei: qd̄ est infrangibile. Ergo necesse eē q̄ sit et venit de non eē et de nihilo. post q̄ nō potest venire de eē quod est de⁹. Et qz non eē et nihil nō possunt producere aliqd̄. ergo necesse est q̄ eē primus pduxerit omne aliud eē reale de nō eē et de nihil. vñ solum eē potest producere eē. sicut ignis ignem: et simile suū simile. Cū ergo eē omnium rerum reale nō sit eē dei sed aliud. ḡ necesse est q̄ sit productum ab eē dei (qd̄ est primū et principalissimum) de nō eē et de nihilo. Et ideo sequitur q̄ esse tale reale. p̄ tātū est i deo. qz totaliter venit a deo et ab eē suo. et p̄ductū de nihilo. et totaliter

Nota.

Esse primum produxit alia.

Duplex
esse.

conseruatur in tali esse ab ipso esse dei. Et si primo non haberent esse in deo. et in esse dei ab eterno non possent habere esse reale in ipso. quia istud esse reale venit ab ipso esse quod habent in deo ab eterno. Sicut ergo inuenimus duplex esse. Unum est esse primum et non acceptum simplicissimum: siue gans omnino non esse. quia nunquam habuit non esse: quod est eternum et immutatum. Et aliud est esse quod descendit ab isto esse: et est aliud ab eo: quod productum est ab ipso esse primo de non esse et de nihilo. et hoc est esse omnium rerum aliarum. Primum esse est simplicissimum et indiuisum. et secundum esse est diuisum per multas partes. scilicet per tot partes: quae sunt res. et est multiplicatum. Unde primum est diuisum per quattuor gradus in generali. et postea quilibet gradus est diuisus per multa esse in speciali: et per multas species. et quilibet species per multa indiuidua. Postquam ergo sunt duo esse vera et indubitata. et unum est primum non acceptum ab aliquo: neque sumptum per se existens eternum et immutabilissimum et sustentatum: necesse est quod aliud esse. quia non est idem quod primum esse oriat et veniat a primo esse. aliter esset equale alteri esse. quia non esset acceptum. et hoc est impossibile ut sint duo equalia esse prima. Ergo esse quod reperitur aliud ab esse primo quod a nullo est acceptum oritur ab illo. Et quia primum esse non potest diuidi neque diminui neque mutari. Ideo impossibile est quod aliud esse possit recipi de illo esse. ergo necessario oportet quod oritur sit de non esse totaliter. Ergo sequitur necessario quod omne aliud esse sit productum a primo esse. de non esse et de nihilo a primo. Ergo omnes quattuor gradus qui faciunt aliud esse a primo sunt producti de non esse et de nihilo a primo esse.

Comparatio istorum duorum adinuicem.

Titulus. xvi.

Quia primum esse quod est per se. sed non venit de non esse. producit aliud esse de non esse. Ideo habuit ipsum necessario in se ipso antequam produceret ipsum. quia omne quod producit ab aliquo: necessario est quod priusquam producat ab illo sit in eo. sicut domus prius est in anima artificis: antequam produca-

tur ab artifice. aliter impossibile esset quod artifex posset producere domum extra in tali esse reali: neque pictor imagine. Ergo esse quod est productum: necessario fuit priusquam antequam produceretur in primo esse ab eterno. Et ideo quia esse aliud quod est productum: est de non esse productum. Ideo habuit alias conditiones quam primum esse: quod non est acceptum ab aliquo. unde non potuit esse equale ei. et ipso necessario habuit esse diminutum et incompletum. et necessario habuit non esse sibi admiratum. quia de non esse venit: nec potuit habere omne esse: sed partem de esse. Ideo necessario habuit esse finitum: mensuratum: limitatum et terminatum. Sicut ergo quia primum esse non est acceptum ab aliquo. et secundum esse est acceptum de non esse et de nihilo. Ergo omnes conditiones que conueniunt primo esse. per hoc quia non est acceptum ab aliquo. et secundum esse est acceptum de non esse et de nihilo. Sic remouet ab alio esse per hoc quia est acceptum ab aliquo de non esse. et oppositae conditiones ei conueniunt. Et ideo quia primum esse est primum et primum tenet. quia non est ab aliquo acceptum. Ideo aliud esse est secundum. quia est acceptum ab alio de non esse. Et sicut esse dei quod est primum esse et summe simplex: nullam habens pluralitatem. eo quia non est acceptum ab aliquo et est primum. Ita omne aliud esse est compositum habens aliquam pluralitatem. eo quia est acceptum ab aliquo et non est primum. Ideo in omni alio esse habemus intelligere aliud preter esse. scilicet non esse. quia venit de non esse: et potest redire ad non esse. in esse autem dei. nihil possumus intelligere de non esse. quia non venit de non esse: nec potest redire in non esse. Item sicut deus est summe esse. et est ipsummet esse. et non est aliud nisi esse. quia non est acceptum de non esse. quia est summe simplex sine ulla pluralitate. Ita nullum aliud ab esse dei est suum esse: nec ipsummet esse: sed est aliud quam esse. quia acceptum est de non esse. et habet aliquam pluralitatem. Item sicut esse dei fugat omne non esse totaliter: et in infinitum elongatur a non esse. eo quia non est acceptum a non esse: nec de aliquo. Ita nullum aliud esse fugat totaliter non esse: nec in infinitum elongatur a non esse. imo necessario ipsum creatum esse vadit ad non esse unum venit.

Cōditō
nes mū
di.

Scōga

Tertia.

Quarta

mus. Aliter esset impossibile q̄ pducere/ tur. Ita ip̄m esse dei pducēs: q̄d est ip̄m intelligendo ⁊ volendo pducere. ⁊ intelle ctus habuit in se formā ⁊ ydeā mūdian/ teōs ip̄m pduceret. aliter esset impossibile q̄ mundū pduxisset. Et q̄ de⁹ nihil po/ test recipere vt pbarum est. Ideo a nullo alio potuit accipere formam mundi nec similitudinē. Et ideo ab eterno habuit ī intellectu suo formā totius mundi. Et p̄ sequens ab eterno tot⁹ mūdus fuit in deo ⁊ in esse dei. ⁊ q̄ in esse simplicissimo nulla est pluralitas. et esse dei et de⁹ idem sunt. sed q̄ mūdus vt est in esse dei est in deo: et est idē q̄d de⁹ et esse dei. Et q̄ esse dei est nobilius et dignius q̄ esse mūdi: quod est pductum de nihilo. Ideo sequi tur q̄ nobilius et dignius esse habz mū/ dus in deo sine aliqua cōparatione: q̄ in ppria existētia et natura. q̄ in ppria exi/ stētia esse mundi est de nihilo pductum: et in deo habet esse eternum: quod nunq̄m habuit non esse. Verum quia artifex in/ diget materia in qua ponat formā dom⁹. sed ip̄m esse quod est deus: totuz de ni/ hilo pducit. quia quicquid est p̄ter ip̄m. est ab ip̄o de nihilo pductum. Et exinde sequitur: q̄ artifex sicut ip̄e potest infini/ tas domos pducere: p̄ domum suā quaz ip̄e habet in mente et in intellectu: absq̄ diminutione dom⁹ que est in mente. Ita deus qui est ip̄m esse: potest producere infinitos mundos: per mundū quem ha/ bet in intellectu suo: absq̄ diminutione istius mūdi. et maxime q̄ totum de nibi/ lo producit. Et quia pducit om̄ia volen/ do ⁊ intelligēdo. iō totū mūdū pducit si/ ne labore: sine fatigatiōe et sine pena. Et quia artifex pducit domū meliori modo quo fieri potest: et hoc iuxta exigentiā do/ mus. Ita deus pducit munduz meliori modo quo fieri potuit et debuit iuxta exi/ gentiam mundi. Ita q̄ nihil vltra potu/ it addi vel minui: nec est aliq̄d supfluum. Sed quia artifex ponit solam formaz in materia: et nō facit ip̄am materiaz. Ideo nō est necesse q̄ artifex sit semp cū domo. imo domus facta potest per se stare et re/ manere et conseruari sine p̄sentia artificis. sed non sic de mundo respectu dei artifi/

Secūm
Tit. xvij.

Tertiu.

Id⁹
h̄ dig/
ni⁹ eē in
deo q̄ i
se.

Quar/
tum.

Quintū

Sextū

Septi/
mum

cis. Quia enī ip̄e de⁹ artifex nō solum po/ nit formam in materia: sed tam materiaz q̄ formā ⁊ totū de nō esse: et de nihilo p/ ducit. Ideo p̄tinue necessaria est p̄sentia ip̄suis dei esse in toto mūdo. Nec mūd⁹ potest p se stare ⁊ cōseruari absq̄ p̄sentia incessabili dei p̄ vnum momentum. imo statim rediret in non esse ⁊ in nihil totus mundus. quia de nihilo venit. Ideo ne/ cessario eo indiget mūdus: si debeat non in nō esse vel in nihil redigi. ⁊ q̄ totuz esse dei sit p̄sens p̄ totū esse mūdi. Non tñ q̄ sit inclusum in totuz esse mūdi. imo etiaz est extra mundū in infinitū. Et sic sūm⁹ artifex deus p̄tinue portat et sustinet ⁊ cō/ rinet totū munduz in pugillo ⁊ in manu sua. ⁊ ip̄m sustinet sine labore. q̄ volēdo. Item et hoc sequit q̄ summ⁹ artifex de⁹ nunq̄m dormit sed semp vigilat. q̄ si dor/ mirer totus mūdus in nihilū rediret. Itē q̄uis p̄sentia ip̄i⁹ eē dī nō possit deficere mundo. quia esse dei necessario est vbicq̄. Attamen q̄ solū volūtariē ⁊ nō naturali/ ter p̄seruat mundū. Ita etiā sola volūta/ te posset destruere mundum: et nihil redi/ gere si vellet. quia ex nihilo venit. Pre/ rea sequit: q̄ ip̄m esse dei artificis summ⁹ semper et cōtinue mundū de nihilo pdu/ cit: eo q̄ ip̄e mundū p̄tinue p̄seruat: con/ rinet et manutinet: ne redeat in nihil. ⁊ iō ipsum continue creat: sicut sol suos ra/ dios cōtinue creat in aere. Aliter si nō p/ duceret cōtinue radij deficerent. Ideo de nocte radij nō sunt ī aere: sed esse desinūt. Ita mūdus esse desineret: si nō a deo cō/ tinue crearetur ⁊ p̄seruaretur.

Deus qui est ip̄m esse p se subsistēs producit esse mundi de nihilo absq̄ sui indigentia.

Titulus. xviii

Et quia iā indubirabiliter est cō/ clusum: q̄ deus est ip̄m esse: ⁊ in infinitū elōgatū a nō esse ⁊ a nihil: et fugat a se omne nō esse. plenissi/ mum p̄fectissimum indigens nullo alio esse: et est infinitū eē: volūtariē ⁊ nō natu/ raliter: sed vt artifex producit mundū. q̄ al's sequeret q̄ ip̄m eē eternū p se existens in infinitum elōgatū a nō esse: indigeret ip̄o esse pducto de nō eē et de nihilo q̄d ē

De ta/ uum.

Honus

Tit. xvij

Tit. xvij

absurdū valde et impossibile: cū ipm esse qd est de^o sit pfectissimū: cōplerissimum: hñs i se oēs plenitudinē. quōd possit h esse: quōd tale eē indigeret h esse: et alio eē pducto ab ipō de nihilo: Ergo cludit q de us q est ipm eē p se subsistens: pduxit totū eē mūdi de nō eē absqz aliq sui indigētia.

Quod de^o q est suū eē pduxit mūdum de nouo et nō ab eterno: neqz esse mūdi ē eter nū: sed nouū.

Titulus. xix.

Et quod duo sūt esse. vnū qd est ipm esse nō acceptū de non eē. et aliud qd nō ē ipm eē: s; ē acceptū d nō esse de nihilo: qd i infinitū elongat a p mo eē. et h; ditiōes oppositas pmi eēt pbatū est. Rursus etiā qd eē pductū d ni hilo: est sūme ineqle ipi esse qd ē ipsūmet esse. Et itez. qz de^o q est suū esse: pduxit mūdū absqz sui indigētia de nō eē volū tarie et non naturalr. et oib; istis patet: q taliter debebat pducī de nō esse volūtarie et nō naturaliter. Sequitur et oib; istis: q taliter debebat pducī esse mūdi: vt mani festaret ois ineq̄litas. et taliter: q p eē mū di nulla apparet indigentia ipsius dei. nec intelligi nec cogitari possit. Que qdē indigentia si esset: destrueret totale eē dei et suam pfectionē. Sed potius vt cogno sceret sūma liberalitas et bonitas ipsi^o: et q sine mundo h̄ret suū pfectū esse. Et iō mūdū pduxit de nouo et non ab eterno.

Quia si mūdus esset pductus ab eterno et nō de nouo. et ipse nō pcederet mundum duratiōe. tunc iā notaret inter deū et mū dū aliqua eq̄litas in eternitate. Et p qñs notaret q ipse deus indigeret mūdo: et nō potuisset esse sine mundo. Et etiā q natu raliter et ex necessitate pduxerit mūdū: et nō ex mera sua volūtate et liberalitate. Et om̄ia ista sunt absurdissima: et incōgrua ipi esse excellētissimo dei. Si autē mūdus sit pductus de nouo: et ipse pcessit mūdū duratiōe: totū oppositū significat et de/ notatur: et excellētia et nobilitas et pfectio ipsius esse dei manifestant. Et qz de^o non pduxit mūdū ptra seipm. et ipm pduxit p modū artis intelligendo et volēdo. Ita cōcludit: q pduxit eo modo q magis cō ueniebat excellētissimo esse dei: et etiā eē mūdi. et q deo neqz mūdo repugnet. Et

psequens nō sūt eternus: sed de nouo factus. **A**lter pduxisset mūdū p seipm. Neqz ppter h in esse dei est aliq nouitas. neqz aliqd eē nouū vel nouūz velle. qz ab eterno voluit pducere mūdū in eē reali al tero ab ipō et de nō eē. Et voluit ab eter/ no q mūdus pduceret p illū modum: p quē mag^o suū esse excellētissimū et pfectis simuz manifestaret: et apparet et distin/ gueret ab illo eē de nihilo pducto. Iō ab eterno voluit q suū esse pcederet esse mū di: et h duratiōe. qz aliter cōtra se voluis/ set. Ergo ab eterno voluit q tunc pduce retur quando pductus est.

Quod ipm eē qd est de^o pduxit totū esse mūdi ppter finē pncipale et ppter seipm.

Titulus. xx.

Quoniam autē pbatū est infallibilit̄ et est vtz q de^o pduxit mūdū de nihilo p modū artis. et sicut arti fer domuz. Et qz ois artifex opat̄ qd opat̄ popt̄ aliqd: et ppter aliquē finē et in tentionē. Et iō necesse ē et impossibile ali ter esse: qz q ipse sūm^o artifex de^o produxe rit mūdū totū popt̄ aliquē finē et ppter aliquā intentionē. Et iō qz nihil erat pre/ ter ipm. iō nō potuit producere mūdū p/ pter aliquē aliū qz popt̄ seipz. **N**ō ei po tuit producere mūdū popt̄ nō eē. qz ppter esse. Ergo ppter semetipm q solū est esse. **R**ursum etiā qz esse de nihilo pductuz: nō potuit esse sp popt̄ esse: qd nunqz ha buit nō esse: cum nō sint nisi ista duo eē. q vnū est popt̄ aliud. Sed cū ipse de^o nul lo mō indiget mūdo. quōd q ipse fecit mun dū popt̄ semetipm: **D**icendū est: q de us nō fecit mundum. ita q ipse indigeret mundo: nec ipō eē pducto de nō esse. s; vt ipm esse pfectissimū et indeficiēs qd est de us sine sui diminiutiōe cōicabile alteri ex tra se: daret cōmunicando seipm. Et iō p duxit ipm esse nouū de nihilo: vt istud eē creatū participaret illud eternū esse. **N**ō quidē q vnū eē mutaret in aliud eē. qā h eēt ipossibile. Sed ipm eē de nihilo pdux tum vniret ipi esse imutabili vt pferet i eo: vt scz eēt ibi duo bona. scz ipm eē p/ ductum: et ipa cōicatio vel vnio seu pnci/ patio ipsi^o esse excellētissimi et optimi: vt sic manifestaret sua liberalitas. q sine in/

b

Ti. xiiij et. xvi.

Ti. xvij

Ti. xvi. et. xvij.

ipm
mag
py
ma
tia
imo
torus
ca no
re non
z esse
rū q
etiaz
lūm?
et cō
manu
lēdo.
x. de
i. doo
et. Jie
ficere
biqz.
rali/
lita/
redi
rete/
Hoi
nmi
pdu
con/
Ti.
l. z iō
ra/
o p/
o de
inūt.
eo cō
lūm
sūi
est cō
et esse
esse et a
emiss/
lo alio
p natu
mū. qz
existens
ndigent
dū qdē